

Projekt pomocowy MNiSW-PW pt. „POLSKO-UKRAIŃSKA WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI PRZEDSTAWICIELSKICH
REPREZENTUJĄCYCH REKTORÓW, NA RZECZ DOSKONALENIA DZIAŁANIA UCZELNI”

Lider: prof. dr hab. Jerzy Woźnicki

Załącznik nr 2 do Stanowiska Wspólnego nr 3 KRASP i ZRUU

ANALIZA ROZWIĄZAŃ STATUTOWYCH UCZELNI POLSKICH W SFERZE GOVERNANCE¹

Wprowadzenie

Jednym z celów reformy szkolnictwa wyższego było stworzenie nowego modelu zarządzania uczelniami. Jak czytamy w art. 3 Ustawy „Podstawą funkcjonowania systemu szkolnictwa wyższego i nauki jest wolność nauczania, twórczości artystycznej, badań naukowych i ogłaszania ich wyników oraz autonomia uczelni”. Sprzyjają temu zapisy ustawowe umożliwiające wewnętrzne regulacje statutowe dotyczące organizacji i zarządzania uczelnią, przy poszanowaniu uwarunkowań ustawowych.

Regulacje ustawowe istotnie wzmacniają władzę rektora, jednak niezbyt wyraźnie ograniczają rolę ciał kolegialnych. W dyskusji nad kształtem ustawy, prowadzonej w ramach Narodowego Kongresu Nauki było to przedmiotem wielu dyskusji. Rekomendacje były zdecydowanie bardziej wyraziste, jednak w toku prac legislacyjnych przyjęto rozwiązania, które z jednej strony określają, że uczelnia jest podmiotem ustawy, z drugiej zaś Ustawodawca dopuszcza w uczelni tworzenie różnych organów o statusie doradczym, opiniodawczym i konsultacyjnym.

Nowym rozwiązaniem ustawowym jest rada uczelni o relatywnie słabych kompetencjach, zniesienie podstawowych jednostek organizacyjnych jako organów jednoosobowych oraz rad tych jednostek, a co za tym idzie konieczności regulowania ich działalności w ramach uczelni. Jak stwierdza Jerzy Woźnicki w komentarzu do Ustawy „może to prowadzić do centralizacji działania uczelni w sferze *governance*, osłabiając tradycyjne reguły demokracji akademickiej, chronione jednak przez uwarunkowania kulturowe”².

WNIOSKI Z ANALIZY³

Organy uczelni

Zgodnie z art. 17 ust. 1 Ustawy organami uczelni są: rada uczelni, rektor i senat. W ust. 2 Ustawy stwierdzono, że statut może przewidywać również inne organy uczelni. Statuty większości analizowanych uczelni określiły organy ustawowe, a także rady naukowe dyscyplin/dziedzin jako organy, których nie wskazano w ustawie. W Politechnice Wrocławskiej rady dyscyplin naukowych nie

---

¹ Opracowanie obejmuje statuty następujących uczelni: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Politechnika Warszawska, Akademia Górniczo-Hutnicza, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Politechnika Wroclawska, Politechnika Gdańska, Uniwersytet Wroclawski, Gdański Uniwersytet Medyczny i Politechnika Łódzka, uchwalone na podstawie ustawy z 20 lipca 2018 r. „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” zwanej dalej Ustawą.

² J. Woźnicki (red.), Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Komentarz, Wolters Kluwer, Warszawa 2019.

³ Wnioski zostały zredagowane przez Lidera i Koordynator programową Projektu na podstawie i z wykorzystaniem obszernych fragmentów tekstu ekspertyzy opracowanej przez dr hab. inż. Krzysztofa Leję, prof. Politechniki Gdańskiej, w oparciu o materiały przygotowane przez mgr Natalię Kraśniewską (FRP).

mają statusu organu, jak to ma miejsce w pozostałych uczelniach, natomiast organem jest Kolegium Elektorów. W praktyce oznacza to, że nie ma ograniczenia wiekowego do zasiadania w radzie dyscypliny, a tym samym prawie głosu nad nadawaniem stopni naukowych. W statucie Uniwersytetu Wrocławskiego jako organy pozaustawowe, wskazano rady wydziałów, co w praktyce oznacza utrzymanie status quo. W Uniwersytecie Jagiellońskim organem jest także prorektor ds. Collegium Medicum.

Wnioski

1) Statuty uczelni, w większości nie wykraczają znacząco poza regulacje ustawowe, z wyjątkiem regulacji incydentalnych.

2) Poszerzenie listy organów poza ustawowe służy utrwaleniu "kolegializmu".

Rektor

Wymagania dodatkowe

We wszystkich analizowanych uczelniach wymagania dotyczące stopnia/tytułu naukowego, którym powinien legitymować się kandydat na rektora są wyższe od ustawowych, gdyż ustawa w art. 24 stanowi, że rektorem może być osoba, która, poza innymi wymaganiami, określonymi w art. 20, posiada co najmniej stopień doktora. W czterech uczelniach (UJ, AGH, PWR-p, PŁ) wymagany jest tytuł profesora, w pozostałych uczelniach wymagany jest co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego. W statucie Politechniki Gdańskiej zapisano, że rektorem może być osoba posiadająca uprawnienia równoważne stopniowi doktora habilitowanego. Interesujący jest zapis w załączniku do statutu Politechniki Łódzkiej, w którym stwierdzono, że od kandydata na rektora, oprócz tytułu naukowego wymagane jest „doświadczenie w zakresie zarządzania w uczelni akademickiej, wynikające z uprzedniego pełnienia jednoosobowych funkcji kierowniczych lub zasiadania w organach Uczelni”. Z jednej strony jest to istotne ograniczenie, z drugiej zaś trudno jest uznać je za bezzasadne. W kilku statutach określono, że rektor ma być zatrudniony w uczelni, którą kieruje, jako podstawowym miejscem pracy na stanowisku profesora lub profesora uczelni.

Wnioski:

1) Statuty utrwalają status quo w tym zakresie.

2) Wymóg dotyczący doświadczenia w pełnieniu funkcji kierowniczych zapisany w statucie jednej z uczelni jest równie interesujący jak dyskusyjny

Podmioty uprawnione do zgłaszania/wskazywania kandydatów na rektora

Uczelnia	Prawo zgłaszania kandydatów	Prawo wskazywania kandydatów po zaopiniowaniu przez Senat
UW	Każdy członek Uczelnianego Kolegium Elektorów może zgłosić 2 kandydatów	Rada Uczelni – 2 kandydatów Kolegium Elektorów – kandydaci, którzy uzyskali min. 10% głosów
UJ		Rada Uczelni może wskazać z własnej inicjatywy lub na wniosek 15 elektorów (elektor może poprzeć ≤ 2 osoby)
PW	Rada Uczelni i co najmniej 7 członków Senatu	Rada Uczelni i co najmniej 7 członków Senatu

*Załącznik nr 2 do Stanowiska Wspólnego nr 3 KRASP i ZRUU
Analiza rozwiązań statutowych uczelni polskich w sferze governance*

AGH		Rada Uczelni i każdy z członków Uczelnianego Kolegium Elektorów (3 osoby - decyduje największa liczba wskazań)
UAM		Rada Uczelni może wskazać z własnej inicjatywy lub na wniosek 10 profesorów lub profesorów uczelni
PWr		Rada Uczelni, Rada Rektorów Seniorów, pracowników Uczelni (co najmniej 100 osób)
PG	Rada Uczelni, każdy członek wspólnoty uczelni	Rada Uczelni (2-7) i 15 członków Kolegium Elektorów (po 1 kandydacie)
UWr		Uniwersyteckie Kolegium Elektorów i Rada Uniwersytetu
GUMed		Rada Uczelni, pracownicy uczelni, studenci i doktoranci, bez ograniczeń
PŁ	Rada Uczelni i członkowie wspólnoty uczelni	Rada Uczelni po zapoznaniu się z opinią Senatu i wizjami rozwoju uczelni przez zgłoszonych kandydatów

Wnioski:

1) Żadna z uczelni, z wyjątkiem UJ, nie przyznała radzie uczelni wyłącznych uprawnień do wskazywania kandydatów na rektora, co było intencją zespołu tworzącego projekt Ustawy na etapie przed przekazaniem go do prac parlamentarnych, ale należy pamiętać, że Ustawa zobowiązuje do określenia w statucie innych podmiotów, co najmniej jednego.

2) W Gdańskim Uniwersytecie Medycznym prawo wskazywania kandydata na rektora ma każdy członek społeczności uczelni.

Statutowe, dodatkowe (pozaustawowe) zadania rektora

Wśród dodatkowych zadań rektora w statutach analizowanych uczelni, poza oczywistymi, za jakie można uznać tworzenie różnych komisji i zespołów rektorskich oraz upoważnianie imienne pracowników Uczelni do podejmowania określonych czynności prawnych lub oświadczeń woli (PW), na uwagę zasługują: sprawowanie nadzoru nad wdrożeniem i doskonaleniem uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia (PW), powoływanie rady kierunku studiów dla zapewnienia wysokiego poziomu programu studiów i prawidłowej realizacji kształcenia na kierunku studiów (PŁ), podejmowanie decyzji w sprawach współpracy Uczelni z instytucjami naukowymi w kraju i za granicą (PW, UW), zatwierdzanie planów strategicznych rad dyscyplin i planów działalności wydziałów, jednostek pozawydziałowych i międzywydziałowych uczelni (UJ), określanie polityki w zakresie badań i kształcenia (UJ), zgłaszanie kandydatów do rady uczelni, w liczbie nie większej niż 8 (UAM).

W niektórych statutach analizowanych uczelni zakres zadań rektora jest opisany w najdrobniejszych szczegółach, w innych zakres ten jest zbliżony do zapisów ustawowych.

Wnioski

1) Obowiązki rektora w niektórych statutach opisano zbyt drobiazgowo.

2) Autorzy statutów nie wykorzystują szerokiego znaczenia pojęcia, jakim jest zarządzanie uczelnią.

Rada uczelni

Skład rady uczelni/członkowie zewnętrzni – dodatkowe kryteria

W siedmiu badanych uczelniach, skład rad, poza przewodniczącym samorządu studenckiego jest sześciuosobowy, w pozostałych trzech ośmioosobowy. W Statucie Uniwersytetu Warszawskiego zapisano, że członkiem Rady Uczelni może być osoba, która spełni warunki wskazane w art. 20 ust. 1 Ustawy. Senat, korzystając z tego zapisu wybrał radę, składającą się z osób (poza przewodniczącym samorządu studentów) spoza tej uczelni. O ile wiadomo, to jest wyjątek wśród polskich uczelni publicznych.

W pozostałych badanych uczelniach połowa składu, zgodnie z zapisami Ustawy pochodzi spoza wspólnoty uczelni. W statutach siedmiu uczelni nie określono dla członków rady uczelni, będących jej pracownikami istotnych kryteriów pozaustawowych. W Statucie AGH zapisano, że członek rady uczelni będący jej pracownikiem powinien posiadać co najmniej stopień doktora habilitowanego, co najmniej dziesięcioletni staż pracy w AGH oraz minimum jedno z poniższych doświadczeń: w zakresie kierowania i zarządzania procesem kształcenia w uczelni wyższej; w kierowaniu zespołami realizującymi projekty badawcze, w tym międzynarodowe; organizacyjne w zakresie gospodarowania majątkiem, zarządzania kadrami lub wiedzę w sprawach finansowych. Ponadto członek rady spoza wspólnoty Uczelni musi posiadać co najmniej pięcioletni staż zawodowy na stanowiskach kierowniczych związanych z działalnością gospodarczą, finansową, obsługą prawną, zarządzaniem lub prowadzeniem własnej działalności gospodarczej oraz znać specyfikę i misję uczelni publicznej. Natomiast w Statucie UW stwierdzono, że członkowie Rady Uniwersytetu wyłaniani są spośród osób szczególnie predysponowanych do przestrzegania wartości i realizacji celów, o których mowa w preambułach Ustawy i Statutu.

Wnioski

1) Uczelnie, poza UW nie wykorzystały możliwości, aby rada uczelni składała się w większości z osób spoza wspólnoty uczelni. Taki stan rzeczy można interpretować jako ograniczone zaufanie do nowego organu jakim jest rada uczelni.

2) W statutach dwóch uczelni określono wymagania wobec kandydatów do rady spośród wspólnoty uczelni, w żadnym statucie nie określono wymagań wobec kandydatów spoza uczelni.

Uprawnienia pozaustawowe rady uczelni

Statuty większości badanych uczelni nie określają uprawnień rad uczelni, które wykraczają poza uprawnienia ustawowe. Wyjątkami są Uniwersytet Warszawski, gdzie rada uczelni może wyrażać opinie i formułować stanowiska z własnej inicjatywy oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie rada wyraża opinie w sprawie nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy z kanclerzem.

Wnioski

1) Statuty uczelni ograniczyły zadania rady do określonych ustawowo.

2) Regulacje statutowe dotyczące rad uczelni wynikały z rezerwy, a nawet nieufności z jaką większość członków senatów przyjęła pojawienie się nowego organu.

Skład i sposób wyboru kolegium elektorów

Ustawa reguluje skład kolegium elektorów jedynie w zakresie 20% udziału przedstawicieli studentów i doktorantów. Skład procentowy poszczególnych grup pracowników analizowanych uczelni jest trudny do ustalenia ze względu na brak szczegółowych danych dotyczących ich liczebności, a także fakt, że w niektórych uczelniach wybory elektorów w okresie opracowywania

ekspertyzy trwały. Istotną zmianą w porównaniu do poprzednich regulacji jest włączenie do elektorów zatrudnionych na stanowiskach profesora, także osób zatrudnionych na stanowisku profesora uczelni, również tych bez stopnia doktora habilitowanego. We wszystkich badanych uczelniach udział profesorów, profesorów uczelni i osób posiadających stopień doktora habilitowanego jest co najmniej 50%. Dla przykładu w Kolegium Elektorów Uniwersytetu Warszawskiego spośród 131 elektorów w grupie profesorów i profesorów uczelni jest jedna osoba bez habilitacji (<http://ukw.uw.edu.pl/text.php?cat=17>).

W kilku uczelniach udział poszczególnych grup elektorów podawany jest w procentach do ogólnej ich liczby, w innych ustalone są zasady uzależniające liczbę elektorów od liczby zatrudnionych na określonych stanowiskach (UW – 1/7 wśród profesora i profesora uczelni; 1/12 wśród doktorów habilitowanych, 1/40 wśród innych nauczycieli akademickich, 1/120 wśród pracowników niebędących nauczycielami akademickimi) lub określona liczba miejsc jest przypisana do poszczególnych jednostek organizacyjnych (UJ) lub grup wyborców (PW). Przedstawiciele studentów i doktorantów są wybierani odrębnie, wg regulaminów samorządu studentów i doktorantów. Wybory elektorów odbywają się na poziomie uczelni lub w okręgach wyborczych, którymi są na ogół wydziały. Organizowane są też okręgi międzywydziałowe, obejmujące głównie pracowników niebędących nauczycielami akademickimi. Wybory do kolegium elektorów w większości uczelni są bezpośrednie. W AGH wybierane są Okręgowe Kolegia Elektorów, które z kolei wybierają Uczelniane Kolegium Elektorów. Składy kolegiów elektorskich i Senatu oraz zasady wyborów do kolegiów elektorów i Senatu są zbliżone.

Wnioski

- 1) Wybory do uczelnianych kolegiów elektorów i Senatu są na ogół jednostopniowe.
- 2) Składy kolegiów elektorów są zbliżone do siebie. Grupa profesorów, profesorów uczelni i doktorów habilitowanych jest dominująca. Istotne byłoby ustalenie liczby elektorów zatrudnionych na stanowisku profesora, bez stopnia doktora habilitowanego, jednak na podstawie posiadanych informacji nie można tego uczynić.

Lista innych organów niż ustawowe

Art. 17/2 Ustawy stanowi: „Statut uczelni może przewidywać tworzenie innych organów niż ustawowe”. W badanych uczelniach najczęściej takim organem kolegialnym jest rada naukowa dyscypliny/dziedziny. Zgodnie z art. 32 Ustawy do tych organów stosuje się przepisy art. 20 Ustawy, co oznacza m.in. że członkami rad naukowych dyscyplin mogą być osoby, które w dniu rozpoczęcia kadencji nie ukończą 67 roku życia. W Politechnice Wrocławskiej rady dyscyplin naukowych nie są organami, zatem ich członków nie dotyczy to ograniczenie. W Uniwersytecie Wrocławskim organami są również rady wydziałów. W Uniwersytecie Jagiellońskim organem jednoosobowym, oprócz rektora, jest prorektor ds. Collegium Medicum, co wynika ze specyfiki Uczelni.

Wnioski

- 1) Wszystkie analizowane uczelnie skorzystały z możliwości tworzenia dodatkowych organów (kolegialnych), jakimi są rady dyscyplin/dziedzin naukowych.
- 2) W większości uczelni organami kolegialnymi przestały być rady wydziałów.

Organy nadające stopnie naukowe lub inne podmioty zainteresowane polityką naukową uczelni (w tym ewaluacji)

W analizowanych uczelniach stopnie naukowe są nadawane przez rady dyscyplin/dziedzin (komisje ds. stopni naukowych w PWr), z zastrzeżeniem, że w niektórych uczelniach Senat nadaje stopnie w dziedzinie (UJ; UAM). Rady dyscyplin naukowych opracowują plany rozwoju danej dyscypliny. Są one usytuowane organizacyjnie na wydziałach lub są jednostkami międzywydziałowymi. W żadnej uczelni rady dyscyplin nie są jednoznacznie związane z jedną jednostką organizacyjną.

Wnioski

- 1) Ogólnie przyjętą zasadą jest nadawanie stopni naukowych przez rady dyscyplin/dziedzin.
- 2) Głównymi zadaniami rad dyscyplin/dziedzin jest nadawanie stopni naukowych oraz kształtowanie polityki naukowej w ramach dyscypliny.

Funkcje kierownicze w uczelni

Liczba funkcji kierowniczych w badanych uczelniach jest zróżnicowana. W siedmiu uczelniach jest ich od 2 do 5, w dwóch uczelniach od 6 do 10, a w jednej uczelni (PW), ponad 10. We wszystkich uczelniach funkcje kierownicze pełnią prorektorzy i dziekani (kierownicy podstawowych jednostek organizacyjnych, jeśli takie występują w uczelni). W niektórych uczelniach funkcje kierownicze pełnią także prodziekani, dyrektorzy szkół doktorskich, kanclerze i kwestorzy.

Wnioski

- 1) Na podstawie analizy statutów nie jest możliwe jednoznaczne stwierdzenie, czym się kierowano, ustalając liczbę osób zajmujących funkcje kierownicze.
- 2) Osoby, które pełnią funkcje kierownicze są powoływane przez rektora.

Umocowanie kanclerza i kwestora

W Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce nie ujęto tych stanowisk. Regulują je natomiast uczelniane statuty. Odpowiednie, relatywnie obszerne regulacje dotyczące zadań kanclerza i kwestora znajdują się w statutach UJ, UAM, PWr. Statut PW określa zadania kwestora, natomiast Statut UW odsyła w tej kwestii do Regulaminu Organizacyjnego Uczelni. Statuty AGH, GUMed, PG i PŁ sygnalizują występowanie tych stanowisk. W niektórych uczelniach używa się innego nazewnictwa – dyrektor generalny, dyrektor finansowy i główny księgowy. Zadania kanclerzy tam, gdzie są formułowane szerzej, dotyczą głównie kierowania z upoważnienia rektora administracją i gospodarką uczelni. W Statucie UAM zadania te obejmują także współtworzenie strategii rozwoju uczelni na zasadach określonych przez rektora, a także kształtowanie polityki kadrowej w stosunku do podległych mu pracowników. Natomiast zadania kwestora sprowadzają się do nadzoru nad gospodarką finansową jednostek organizacyjnych uczelni lub/i uczelni jako całości lub też nadzór nad wykonaniem planu rzeczowo-finansowego uczelni.

Wnioski:

- 1) Umocowanie kanclerzy i kwestorów, którzy pełnią istotną rolę w badanych uczelniach jest zróżnicowane.
- 2) Ustawa stwarzała szerokie możliwości uregulowań w tym zakresie, z których skorzystano w umiarkowanym stopniu.

Struktury

Ustawa stworzyła możliwość wprowadzenia w uczelniach nowych rozwiązań organizacyjno – zarządczych, głównie dzięki likwidacji pojęcia „podstawowe jednostki organizacyjne” i wprowadzeniu

nowych zasad ewaluacji w poszczególnych dyscyplinach reprezentowanych w uczelniach, zamiast ewaluacji jednostek organizacyjnych uczelni. Analizowane uczelnie wprowadziły do swoich statutów zapisy umożliwiające tworzenie struktur, których misją jest dydaktyczna (np. kolegia studiów, szkoły, centra dydaktyczne, szkoły doktorskie), badawcza (centra badawcze, laboratoria, jednostki wspólne i międzyuczelniane), badawczo-dydaktyczna (wydziały, ogólnouniwersyteckie jednostki organizacyjne, katedry, kliniki, zakłady etc.), powiązane z trzecią misją uczelni (ogólnouniwersyteckie jednostki organizacyjne, jednostki prowadzące działalność gospodarczą, jednostki realizujące badania i prace rozwojowe, jednostki organizacyjne o charakterze doświadczalnym lub usługowym etc.). Poza tym statuty przewidują tworzenie innych jednostek organizacyjnych (bibliotek, centrów informatycznych, wewnętrznych jednostek uczelnianej administracji takich jak: działy, sekcje, biura, centra usług wspólnych, wspierających działalność uczelni etc.).

Wnioski:

- 1) Uczelnie wykorzystały w statutach możliwości stworzone przez Ustawę, na ogół przewidując obszerny katalog wewnętrznych jednostek organizacyjnych.
- 2) Uczelnie na ogół nie wyróżniały jednoznacznie zakresu działalności jednostek, gdyż funkcje dydaktyczna, badawcza i związana z trzecią misją przenikają się wzajemnie.
- 3) W niektórych przypadkach wprowadzone zmiany mają charakter fasadowy – zmieniamy tak, aby niczego istotnego nie zmienić.

Status wydziałów jako jednostek organizacyjnych

We wszystkich analizowanych uczelniach utrzymano wydziały jako jednostki organizacyjne, nie nazywając ich na ogół podstawowymi, ale zachowując większość dotychczasowych funkcji badawczo-dydaktycznych. W statutach niektórych uczelni dostrzega się rolę wydziałów w zakresie trzeciej misji uczelni. Dla przykładu w Uniwersytecie Jagiellońskim jednym z zadań wydziałów są działania na rzecz społeczeństwa i gospodarki, w Statucie AGH podkreśla się, że jednym z zadań wydziałów jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym w zakresie transferu wiedzy i komercjalizacji wyników badań, a w Politechnice Gdańskiej wydział jest utworzony m.in. do prowadzenia badań przemysłowych, prac badawczo-rozwojowych lub badań zleconych na rzecz środowiska społeczno-gospodarczego. Jedynie w Politechnice Wrocławskiej wydziały pełnią funkcję wyłącznie dydaktyczną. Z reguły wydziały są tworzone wokół pracowników, reprezentujących co najmniej jedną dyscyplinę naukową, jednak osoby reprezentujące tę samą dyscyplinę naukową są zatrudnione na różnych wydziałach.

Wnioski

- 1) Uczelnie utrzymały dotychczasowy status wydziałów, co oznacza zachowawcze podejście do możliwości, wynikających z Ustawy
- 2) Działalność dydaktyczna i badawcza to główne zadania wydziałów w większości badanych uczelni.

Pozycja szkół doktorskich

Szkoły doktorskie, zgodnie z Ustawą zastępują dotychczasowe studia doktoranckie. W kilku uczelniach określane są one jako forma (interdyscyplinarnego) kształcenia (UAM, UW) związana z określoną dyscypliną/wydziałem, w pozostałych uczelniach szkoły doktorskie są samodzielными jednostkami bezpośrednio podległymi rektorowi/prorektorowi. Ze statutów analizowanych uczelni nie wynika jednoznacznie, czy istnieje w nich jedna, czy więcej szkół doktorskich. Organizacja szkół

doktorskich zakłada istnienie sekcji dziedzinowych szkoły (UAM) lub kolegiów doktorskich w ramach szkoły doktorskiej (UWr) lub nadzór merytoryczny nad organizacją i kształceniem w Interdyscyplinarnej Szkole Doktorskiej przez rady poszczególnych dyscyplin (PŁ).

Wnioski

- 1) Szkoły doktorskie są na ogół związane organizacyjnie z dyscyplinami/dziedzinami reprezentowanymi na Uczelni.
- 2) Statuty uczelni zakładają możliwość tworzenia szkół we współpracy z innymi placówkami badawczymi.

Dokumenty zarządcze

Dokumenty zarządcze są przyjmowane przez Senat (uchwały) i przez rektora (zarządzenia). Ich zakres mieści się w uregulowaniach ustawowych lecz jest zróżnicowany, co sprawia, że ich porównanie nie jest zasadne. Z dokumentów tych wynika istotne wzmocnienie władzy rektora jako organu jednoosobowego i osłabienie znaczenia Senatu jako organu kolegialnego, co jest zgodne z intencją ustawodawcy.

Wnioski

- 1) Statutowe regulacje dotyczące dokumentów zarządczych wynikają wprost z Ustawy. Trudno się w nich dopatrzeć elementów nowatorskich.
- 2) Na podstawie analizy zapisów statutowych nie można określić, w jakim stopniu w rzeczywistości wzmocniona została władza rektora i osłabiona rola Senatu.

Sposób prowadzenia prac nad programem studiów i udział studentów w tym zakresie

Prace nad doskonaleniem programów studiów są prowadzone przez komisje na poziomie jednostek organizacyjnych (wydziałów) z udziałem przedstawicieli wydziałowych samorządów studenckich, a na poziomie Uczelni przez senackie/rektorskie komisje ds. kształcenia/jakości studiów, których członkami są także przedstawiciele uczelnianych samorządów studenckich. Studenci mają współdecydujący wpływ zarówno na kształt programów studiów jak i metody prowadzenia zajęć. Ostateczne decyzje podejmuje Senat, w kilku uczelniach po zaopiniowaniu samorządu studentów.

Wnioski

- 1) Prace nad programami studiów w badanych uczelniach są uregulowane podobnie.
- 2) Studenci współuczestniczą w tworzeniu programów, a samorząd studencki je opiniuje.

WNIOSEK OGÓLNY

Stopień autonomii uczelni, zgodnie z metodologią EUA

Dokumenty EUA określają 4 zakresy autonomii uczelni: autonomię organizacyjną, finansową, kadrową i akademicką. W zakresie autonomii organizacyjnej, w Ustawie został uczyniony pewien krok w kierunku zmiany od modelu unitarnego do modelu dualnego, poprzez wprowadzenie nowego organu wewnętrznego uczelni w postaci rady uczelni z udziałem ekspertów zewnętrznych. Jednak, ograniczony zakres zadań i kompetencji rad uczelni wprowadzony na etapie prac ustawodawczych w parlamencie spowodował, że uczelnie zatrzymały się tu w pół drogi. W ogólności, autonomia organizacyjna uległa zwiększeniu w następstwie wzrostu roli statutu jako źródła prawa w szkolnictwie wyższym. W zakresie autonomii finansowej uczyniono zdecydowany krok naprzód, dzięki zapisom

*Załącznik nr 2 do Stanowiska Wspólnego nr 3 KRASP i ZRUU
Analiza rozwiązań statutowych uczelni polskich w sferze governance*

ustawowym, które wprowadzają finansowanie uczelni za pomocą jednej subwencji i pozostawienie jej podziału i dystrybucji decyzji rektora.

W zakresie autonomii kadrowej spraw osobowych (zatrudnianie pracowników, wynagrodzenia, awanse) polskie uczelnie zachowały znaczną autonomię z zastrzeżeniem, że relacja pomiędzy liczbą studentów a liczbą nauczycieli akademickich odbiegająca od ustalonej jako optymalna powoduje negatywne skutki w zakresie subwencji. Wielkość wynagrodzeń jest limitowana wyłącznie od dołu, a zasady awansowania na kolejne stanowiska w uczelni są regulowane ustawowo, a następnie przenoszone do statutów uczelni. Ustawa otwiera możliwość awansu na stanowisko profesora uczelni osobom bez habilitacji.

Autonomia akademicka obejmująca m.in. rekrutowanie na studia oraz kształtowanie programów studiów leży w gestii uczelni, z zastrzeżeniem ograniczeń ustawowych (wyniki matury pozostają podstawowym kryterium rekrutacyjnym, ale uczelnia sama określa wymagania z tym związane, pensum jest ograniczone wyłącznie od góry; możliwość prowadzenia studiów jest jednak uzależniona od oceny jakości badań naukowych w dyscyplinie, z którą kierunek studiów jest związany; ale pozostała regulacja, zgodnie z którą wysokość opłat za usługi edukacyjne nie może przekraczać kosztów niezbędnych do utworzenia i prowadzenia studiów oraz przygotowania i wdrażania strategii uczelni).